

به نام خدا

آموزش ایستگاه چرخشی

مؤلف :

نقیسه قهرمانی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: قهرمانی، نفیسه، ۱۳۷۴-

عنوان و نام پدیدآور: آموزش ایستگاه چرخشی/مولف نفیسه قهرمانی.
مشخصات نشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۵۳ ص.: نمودار(رنگی).

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۴۰۶-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۵۰-۵۴.

Blended learning

Computer-assisted instruction

موضوع: یادگیری ترکیبی

آموزش به کمک کامپیوتر

آموزش از راه دور -- آموزش به کمک کامپیوتر

Distance education-- Computer- assisted instruction

فارسی -- راهنمای آموزشی (ابتدایی) -- آموزش به کمک کامپیوتر

Persian language -- Study and teaching (Elementary) -- Computer- assisted instruction

آموزش ابتدایی -- ایران -- آموزش به کمک کامپیوتر

Education, Elementary -- Computer-assisted instruction -- Iran

رده بندی کنگره: LB۱۰۲۸/۵

رده بندی دیویی: ۳۷۱/۳

شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۲۲۰۰۰

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: آموزش ایستگاه چرخشی

مولف: نفیسه قهرمانی

ناشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

چاپ: زیرجد

قیمت: ۴۳۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۴۰۶-۵

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

انتشارات ارسطو

فهرست مطالب

۵	فصل اول: کلیات
۵	مقدمه
۱۲	اهمیت موضوع
۱۵	فصل دوم: مبانی نظری
۱۵	مقدمه
۲۱	یادگیری الکترونیکی
۲۳	انواع یادگیری الکترونیکی
۲۷	تعریف یادگیری ترکیبی
۲۸	فلسفه و چرایی یادگیری ترکیبی
۳۱	اهداف یادگیری ترکیبی
۳۴	عناصر یادگیری ترکیبی
۳۵	مدل های یادگیری ترکیبی
۳۷	مزایای یادگیری ترکیبی
۳۹	معایب یادگیری ترکیبی
۴۰	ایستگاه چرخشی
۴۲	ایستگاه معلم
۴۲	ایستگاه تکنولوژی
۴۳	تمرین مستقل
۴۳	تمرین گروهی
۴۳	اهمیت ارزیابی
۴۴	چرخش بین کلاسها
۴۴	چرخش انفرادی
۴۵	کلاس معکوس
۴۵	استفاده از ایستگاه چرخشی برای شخصی سازی یادگیری
۴۶	کتاب فارسی دوره ی ابتدایی
۴۷	هدف های کلی آموزش مهارت های زبان
۴۷	مبانی برنامه درسی زبان فارسی
۴۷	اهداف کلی برنامه درسی فارسی دوره ابتدایی
۵۰	منابع

فصل اول: کلیات

مقدمه

از اواخر قرن بیستم، یادگیری الکترونیکی مبتنی بر اینترنت به یکی از رویکردهای غالب در نظام های آموزشی

تبدیل شد با توسعه آموزش هایی از این نوع، انتقادات بسیاری بر آن وارد شد و صاحب نظران تعلیم و تربیت نگرانی هایی را درباره توسعه آموزش الکترونیکی از نوع برخط مطرح کردند که برخی متأثر از توسعه نابخردانه آموزش های برخط □ محض و هزینه های هنگفتی بود که برای آنها پیش می آمد (کید، 2020). البته بسیاری نیز با تکیه بر مزیت های کم نظیر یادگیری الکترونیکی برخط مانند انعطاف پذیری، به آینده این نوع از تدریس و یادگیری امید بسته اند و از آن پشتیبانی کرده اند. در پی این بیم و امیدها، رویکردی مطرح شد که ضمن بهره مندی از مزایای آموزش مبتنی بر اینترنت، از امتیازات منحصر به فرد آموزش حضوری همچون ارتباط چهره به چهره معلم و شاگرد نیز بهره می جوید. این رویکرد که

---

¹ -Kidd

در حقیقت تلفیقی است از آموزش حضوری و رودررو با آموزش به واسطه تجهیزات الکترونیکی در زمان و مکانی فراتر از کلاس درس، آموزش/یادگیری ترکیبی یا تلفیقی نام گرفته است (اللو و آگومو، 2016).

رویکرد یادگیری ترکیبی^۱، از اوایل قرن بیستم به رایج ترین رویکرد تربیتی تبدیل شد. در واقع با توسعه فناوری هایی مانند ابزارهای نسل دوم وب^۲، سامانه های مدیریت یادگیری^۳ و دیگر فناوری های تعاملی که اغلب حتی با موبایل در دسترس هستند، شکاف موجود میان آموزش سنتی و آموزش برخط برداشته شد و تلفیق میان این دو روش آغاز شد. اکنون دیگر محدودیت دسترسی نداشتن به فناوری، به عنوان مانعی بزرگ برای معلمان و دانش آموزان مطرح نیست. شرکت کنندگان در آموزش و یادگیری ترکیبی برای انجام وظایف خود به داشتن ابزار و وسیله های پیشرفته آنچنانی نیاز مبرم ندارند؛ زیرا فناوری در دسترس همگان است و با فشردن یک دکمه یا لمس صفحه^۴ موبایل قابل دسترسی و بهره برداری است (گازر و کانر، 2014).

پژوهش های بسیاری درباره کارایی روش های آموزش و یادگیری ترکیبی انجام گرفته است که در اغلب آنها نتایج نشان دهنده تأثیر مثبت این رویکرد آموزشی بر متغیرهایی نظیر پیشرفت تحصیلی یادگیرنده^۵، انگیزش تحصیلی^۶ دانش آموزان بوده است. البته برخی هم یادگیری ترکیبی را ایده ای نامناسب قلمداد کرده اند و معتقدند این رویکرد، آموزش سنتی را به چالش کشیده است و پیاده سازی بسترهای تدریس برخط و یادگیری سیار را ترغیب می سازد (اللو و آگومو، 2016).

آموزش ترکیبی از مفاهیم اصلی در مطالعه حاضر است که به یکی از شیوه های رایج در آموزش الکترونیکی اشاره دارد. مدل های گوناگونی برای روش های آموزش ترکیبی مطرح شده است که از آن میان، می توان به مدل های حضوری محور، برخط محور، چرخشی، کلاس درس معکوس، مدل

¹ -Olelewe & Agomuo

² -Combined learning

³ -Web 2.0 tools

⁴ -Learning Management Systems

⁵ -Guzer & Caner

⁶ -Educational motivation

منعطف و آزمایشگاه برخط اشاره کرد. در این میان، «مدل ایستگاه چرخشی»^۱ به مدلی اشاره می کند که در آن برگزاری کلاس، در هنگام یادگیری یک درس، دانش آموزان طبق یک برنامه مشخص، بین چند ایستگاه یادگیری جابه جا می شوند. یکی از این ایستگاه ها حتما آموزش الکترونیکی است و دیگر ایستگاه ها ممکن است گروه های کوچک کار گروهی، تدریس معلم با حضور همه دانش آموزان، مشاوره فردی، امتحان دادن به شیوه کاغذی باشد (برایان و ولچنکووا، 2016). این پژوهش با هدف تاثیر آموزش ترکیبی با رویکرد ایستگاه چرخشی در یادگیری درس فارسی دوره ابتدایی انجام شده است. آموزش و پرورش یک مکانیسم اصلی برای توسعه مهارت های انسانی و پیشرفت تحصیلی و عنصر اصلی توسعه اقتصادی ملی است. اگر چه آموزش و پرورش مفیدترین منابع برای توسعه اقتصادی اجتماعی هر کشور است اما عوامل متعددی وجود دارد که می تواند بر پیشرفت تحصیلی تأثیر بگذارد. در واقع، این حقیقت وجود دارد که اگر چندین عامل منفی با هم ترکیب شوند، خطر عدم موفقیت افزایش می یابد (ولدرگای و داس، 2019).

ورود فن آوری های جدید، تغییرات عمده ای در کلاس درس به وجود می آورد که سبب ایجاد تغییر در

ساختارهای آموزشی، الگوهای رفتاری داخل نظام آموزش و پرورش و حتی محتوای آموزشی شده است. استفاده از ابزارهای آموزشی و وجود آنها بیانگر این واقعیت است که دیگر عصر معلم به عنوان یگانه نیروی صاحب اقتدار آموزش سرآمده است.

کلاس های آموزشی سنتی دیگر دارای اثربخشی چندانی نیستند، زیرا وابسته به زمان و مکان خاص بوده و نمی توانند بافت واقعی و مناسب را برای یادگیری فراهم آورند. فن آوری های نوین منابع غنی را فراهم می آورند که می توانند فرصتی برای رشد یادگیرندگان باشد. امروزه یکی از عوامل مؤثر در ایجاد انگیزه ی دانش آموزان به کارگیری فن آوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش است (خزایی و همکاران، 2017).

¹ -Rotating station model

² -Bryan & Volchenkova

³ -Woldearegai & Das

یکی از روش های نوین یادگیری که بر یادگیری دانش آموزان موثر است، آموزش ترکیبی است. آموزش

ترکیبی، تلفیقی از یادگیری سنتی چهره به چهره و یادگیری برخط است به طوری که آموزش هم در کلاس درس و هم به صورت برخط انجام می شود و بخش برخط آن گسترش دهنده یادگیری مفاهیم و باعث تداوم یادگیری در کنار آموزش به شیوه مرسوم در کلاس های سنتی است (خوش نشین، 2011). آموزش ترکیبی بر پیوستاری با حداقل فعالیت های آنلاین از یک سو و حداقل فعالیت های چهره به چهره از سوی دیگر قرار دارد. واتسون (2018) آموزش ترکیبی را به عنوان یک بخش از پیوستاری آموزشی، از آموزش کاملاً آنلاین تا آموزش چهره به چهره سنتی توصیف کرده است. مدل های آموزش ترکیبی عموماً به جنبه های فیزیکی و ویژگی های ظاهری نسبت به ویژگی های تعلیم و تربیتی و روانی تأکید دارند (گراهام و همکاران، 2014). آموزش ترکیبی این قدرت را دارد که دانش آموزان را درگیر کند و به آنها کمک کند تا بر یادگیری خود به روش هایی که همیشه در کلاس های درس سنتی امکان پذیر نیست، تسلط داشته باشند. معلمان می توانند گام های کلیدی را در جهت ارائه آموزشی بردارند که برخلاف معلم محور، دانش آموز محور باشد. با معرفی یادگیریت ترکیبی در کلاس های درس، همه معلمان می توانند آموزش های متفاوتی را ارائه دهند که به نیازهای یادگیری دانش آموزان و علایق دانش آموزان پاسخ می دهد (هورن، 2018).

استیکر و هورن^۲ (2012) چهار مدل یادگیری ترکیبی را به شرح زیر ارائه داده اند: مدل اول: مدل چرخشی؛ جای

که دانش آموزان بین سبک های یادگیری آنلاین و دیگر سبک های آموزش کاملاً کلاسی می چرخند. مدل دوم: مدل منعطف؛ جایی که محتوا ابتدا به صورت آنلاین ارائه شده و سپس دانش آموزان با یک برنامه زمانی سفارشی شخصی حرکت می کنند. معلمان و دیگر بزرگسالان حمایت چهره به چهره

¹ -Graham

² -Horn

³ -Staker & Horn

⁴ -Rotation model

⁵ -Flexible model

مورد نیاز را با استفاده از مواردی چون آموزش در گروه های کوچک، پژوهش های گروهی و آموزش انفرادی مهیا می کنند. مدل سوم: مدل شخصی^۱: بر اساس این مدل فراگیران یک یا چند دوره آنلاین؛ به عنوان مکمل دوره های سنتی و چهره به چهره؛ دریافت می کنند. مدل چهارم: مدل غنی شده^۲: جایی که فراگیران زمان خود را توأمان بین مدرسه و یادگیری از دور در یک زمینه یادگیری تقسیم می کنند.

مدل اول که ایستگاه چرخشی (SRM) است، در این مدل آموزش چهره به چهره، آموزش آنلاین و یادگیری مشارکتی را ادغام می کند. در مدل چرخش ایستگاه، فراگیران به سه گروه تقسیم می شوند. هر گروه برای مدت ی به یک ایستگاه یادگیری ملحق می شود، سپس به ایستگاه بعدی می چرخد یا حرکت می کند و سپس برای آخرین بار می چرخد (بیلی، ایس، آرک و اشنایدر^۳، 2013).

رویکردهای شخصی سازی شده برای یادگیری دانش آموز ممکن است یک استراتژی برای بهبود یادگیری دانش آموزان باشد. در رویکرد یادگیری شخصی، مربیان نیازها، استعدادها و نقاط قوت دانش آموزان را در آموزش خود گنجانده اند. یادگیری شخصی را می توان به روش های مختلف با تکنیک ها، پشتیبانی های تکنولوژیک و برنامه های درسی مختلف پیاده سازی کرد. اگرچه شواهد پژوهشی در مورد یادگیری شخصی ناچیز است، برخی استدلال می کنند که شخصی سازی یادگیری دانش آموز ممکن است مشارکت و انگیزه دانش آموز را بهبود بخشد و در نهایت منجر به افزایش پیشرفت دانش آموز شود (پن^۴، 2018).

ایستگاه چرخشی یکی از رویکردهای یادگیری شخصی است. در کلاس های ایستگاه چرخشی، گروه هایی از دانش آموزان در میان انواع مختلف روش های یادگیری، مانند آموزش مبتنی بر رایانه، پروژه های گروهی، تدریس خصوصی، یا تکالیف کاغذ و مداد، می چرخند. این رویکرد نیازی به تغییرات بزرگ در مدرسه، برنامه زمانی، یا زیرساخت ساختمان ندارد. بنابراین، ایستگاه چرخشی ممکن است برای برخی مدارس یا نواحی نسبت به سایر رویکردهای یادگیری شخصی که نیاز به انحراف بیشتر از مدل

1 -Personal model

2 -Enriched model

3 -Bailey, Ellis, Ark & Schneider

4 -Pene

آموزشی سنتی دارند، امکان پذیرتر باشد. ایستگاه چرخشی را می توان در یک کلاس درس یا در یک گروه از کلاس ها اجرا کرد و برای سطوح مختلف کلاس مناسب است (هااس^۱، 2021).

برخی از مطالعات در مورد مدل ایستگاه چرخشی به عنوان یکی از یادگیری های ترکیبی که ترکیبی از فناوری و آموزش سنتی کلاس درس است، ثابت می کند که می تواند به عملکرد بالایی در نتیجه یادگیری دانش آموزان دست یابد.

ترویت^۲ (2020) در مطالعه موردی خود ادعا کرد که با استفاده مداوم از ایستگاه چرخشی با مدیریت قوی کلاس توانسته است تمام نیازهای یادگیری دانش آموزان در کلاس سوم ابتدایی را برآورده کند. مدارس دولتی در کلمبیا روش تدریس خود را با ایستگاه چرخشی طراحی مجدد کردند، نمرات دولتی خود را در خواندن جامع و ریاضی بهبود بخشیدند (مکی^۳، 2022). مطالعه موردی در مورد نقطه اثبات یادگیری ترکیبی توسط بسیاری از محققین آشکار شد. یکی از مهم ترین بخش ها، نقش ویژه معلمانی است که ارتباط خوبی با دانش آموزان خود دارند. فرهنگ جدید در آموزش که ترکیبی از فناوری در آموزش سنتی است نیاز به رهبری قوی دارد. معلمان باید مهارت های گوناگونی داشته باشند که مسئول مراقبت، تمایل به خدمت، توانایی خلق، الهام بخشیدن به دانش آموزان و همکاران باشند. یکی از نکات مهم در یادگیری ترکیبی، دادن فضای وسیع برای شخصی سازی نیازهای یادگیری دانش آموزان است (هااس^۴، 2021).

نتایج تحقیقات وانگ^۴ (2015) رضایت هر چه بیشتر دانشجویان در استفاده از ابزارهای سیار مانند لپ تاپ و گوشی تلفن همراه را آشکار ساخت. همچنین، نشان داد استفاده از فن آوری چند رسانه ای در آموزش، معلمان را قادر می سازد که به نتیجه نهایی شبیه سازی و کمک به فراگیران در بکارگیری دانش آموخته از کتاب های درسی پردازد و انگیزه یادگیرنده را افزایش یابد. در نتیجه این فناوری ها برای جبران کمبود روش تدریس سنتی ضرورت است. آموزش ترکیبی یه کرویکرد آموزشی است که مطالب آموزشی آنلاین و فرصت های تعامل آنلاین را با متدهای سنتی کلاس محور ترکیب می کند. این حضور فیزیکی

¹ -Haas

² -Truitt

³ -Mackay

⁴ -Wang

دانش آموز و معلم را با برخی عناصر کنترل دانش آموزان در طول زمان، مکان، روش یا شیوه نیاز دارد. در حالی که دانش آموز هنوز در کلاس هایی چهره به چهره با حضور معلم شرکت می کند، با فعالیت های رایانه ای با توجه به محتوا و انتقال ترکیب می شود. یادگیری ترکیبی همچنین در توسعه حرفه ای و تنظیمات آموزشی استفاده می شود.

باقری (1399) در پژوهشی که به بررسی تاثیر ایستگاه های چرخشی در کلاس درس بر میزان یادگیری دانش آموزان پرداخته بودند نتایج تحقیق حاکی از این است که ایستگاه های چرخشی در کلاس ها توانسته یادگیری مشارکتی در دانش آموزان را بهبود بخشد و همچنین یادگیری را به گونه ای طراحی نموده که دانش آموزان بتوانند به راحتی ایده ای خود را بیان نموده و در صورت بروز مواجهه با مسئله مبهمی آن را در طول ایستگاه ها برای خود روشن و بر طرف سازند. مطالعه ضرابیان و مرادی شرف (1398) نشان داد که بکارگیری یادگیری مبتنی بر وب در یادگیری مهارت املاء نویسی و مؤلفه های آن نسبت به آموزش سنتی در امر یادگیری مؤثرتر است. نگی (2018) در مطالعه ای که به بررسی تأثیر استفاده از مدل ایستگاه چرخشی بر عملکرد نوشتاری دانش آموزان دبستان پرداخته بودند یافته ها نشان داد که شرکت کنندگان عملکرد نوشتاری قوی تری در زمینه مرتبط بودن ایده ها، تأمل، سازماندهی، دقت و روانی نشان دادند. یافته ها همچنین سطوح بالاتری از یادگیری واژگان را نشان دادند. بهبود نوشتار دانش آموزان همانطور که با معیارهای متعدد نشان داده شده است، نشان می دهد که مدل ایستگاه چرخشی یک مدل مؤثر برای افزایش عملکرد نوشتاری دانش آموزان پیش دبستانی است.

تحقیقات سال های اخیر نشان می دهد که عدم توجه به درس ادبیات فارسی بخصوص در سال های اولیه تحصیل سبب شده است که دانش آموزان در دروس دیگر نیز دچار ضعف شده و در فهم سایر دروس دچار مشکل می شوند (طالع پسند و دلاور، 1395). با توجه به اینکه، آموزش و پرورش ابتدایی در واقع نقطه ورود یک حرکت طولانی و مهم در زندگی کودکان است و همچنین از آنجا که سنگ بنای شخصیت کودکان در همین سال های اولیه دوره ابتدایی گذاشته می شود، بنابراین این دوره هم از نظر کمی و هم از نظر کیفی مهم است؛ چرا که مخاطبین این دوره کودکانی هستند که هنوز شخصیت اصلی آنها شکل نگرفته و نحوه برخورد و آموزش در این دوره تأثیر عمیقی در عملکرد و پیشرفت تحصیلی آینده آنها دارد (سیف، 1400). با توجه به آنچه بیان شد، سوال اصلی پژوهش حاضر این است که آیا آموزش ترکیبی با رویکرد ایستگاه چرخشی در یادگیری درس فارسی دوره ابتدایی تاثیر دارد؟